

PS

“Det er vores folkevalgte, som lovgiver ud fra devisen 'hvis du har det ad helvede til, så skal du ikke have det for godt, for så vil du aldrig få lyst til at få det bedre'”

Bjarne Lenau Henriksen, chef for Kirkens Korshær

Side 5

Pigerne fra Bosch Street
En fortælling om menneskehandel på Vesterbro
Side 3

Klædt af til videnskabeligt freakshow

Den tyske dissektionsvirtuos Gunther von Hagens viser for første gang sin omstridte udstilling 'Body Worlds' i Danmark, hvor slagnummeret bliver to flæde og afpillede menneskekroppe i en samlestilling. Anatomer blåstempler det videnskabelige indhold. Ligene er alle testamenteret til udstillingen, som foreløbig er blevet set af 30 millioner mennesker.

En sibirisk kulde har begravet det østlige Tyskland i sne, så det er ingen let sag at nå Guben, en lille by ved bredden af Oder. Byens forhenværende centrum ligger på den anden side af floden, i Polen, men det blev fuldstændig tilintetgjort under krigen. Med den tyske del af Guben står det ikke meget bedre til. Overalt ser man ruiner efter en industri, der ikke overlevede DDR's sammenbrud i 1989.

På dette gudsfordelte sted har den tyske forretningsmand og tidligere anatomiprofessor Gunther von Hagens slået dørene op til det foreløbig seneste af hans tre centre for plastination. Plastination er en særlig teknik, hvorved von Hagens gør bløde dele af afdøde menneskers kroppe bestandige. På en hidtil uset måde har han således skabt forudsætningerne for, at vores legemes anatomi kan anskueliggøres for videnskaben og alment interesserede mennesker.

Man skal krydse et rangerteræn for godsvogne for at komme over til centret, en delvis istandsat tidligere fabriksbygning. Atmosfæren er uforfalsket østtysk. Over indgangen hænger et rødt firkantet skilt, hvis hvide bogstaver fortæller, at her ligger 'Plastinarium'. Et andet, mindre skilt på muren angiver åbningstiderne. Ellers røber intet, absolut intet, hvad der venter den, der træder ind igennem dørene. Adressen her på Uferstrasse er mildt sagt ikke en, man kommer tilfældigt forbi.

Ikke desto mindre er det herfra, og fra den tyske søsterinstitution i Heidelberg, at Gunther von Hagens' opsigtsvækkende udstilling 'Body Worlds' går sin sejrsgang kloden rundt. Fra Istanbul, hvor den dette efterår er blevet besøgt af en kvart million mennesker, kommer den til januar til Ex-

perimentarium i Hellerup. Det anslås, at 'Body Worlds' siden sin verdenspremiere i Japan for 15 år siden har været set af mere end 30 millioner besøgende - alle i lande, der hører til den moderne, vestlige civilisation.

En alternativ samling, 'Bodies Revealed', der er skabt efter samme principper som von Hagens', blev vist i København ved Tivoli for to år siden. Men hverken 'Bodies Revealed' eller andre konkurrerende samlinger, der ligeledes betjener sig af von Hagens' opfindelse, hviler på et donorprogram, som von Hagens' samling gør, og som er en absolut forudsætning for enhver offentlig anatomisk samling. Det betyder, at udstillede figurer i disse samlinger kan stamme fra mennesker, der er blevet henrettet, bl.a. i Kina.

Det betyder på ingen måde, at von Hagens' 'Body Worlds' har været hævet over kritik. Skældsordene er i tidens løb haglet ned fra medicinske kolleger, fra jurister, fra avisernes lederskribenter, fra præster og gud og hvermand. Von Hagens' udstilling omtales konstant som »dr. Døds ligshow« i de tyske frokostaviser.

Det ville være forkert at sige, at von Hagens selv har holdt lav profil. Et eksempel: I 1983, da hans bevaringsteknik endnu lå på den sikre side af anatomisk ortodoksi, bad katolske gejstlige i Tyskland von Hagens om at plastinere et af kirkens relikvier, en fodknogle, der stammede fra den hellige og mirakuløse Hildegard af Bingen (1090-1179).

Denne opgave opmuntrede umiddelbart efter pave Johannes Pauls død i april 2005 von Hagens til at foreslå Vatikanet, at han plastinerede det pavelige legeme, så det kunne bevares for eftertiden. Ifølge von Hagens kom forhandlingerne imidlertid for sent i gang, og projektet mislykkedes.

Fra udstilling til udstilling skærper von Hagens sine provokationer, utvivlsomt for at sætte sine konkurrenter skakmat. Seneste genstand for forargelse er et motiv, der i forskellige variationer viser et samleje mellem to lig. Den variation, som også Experimentariums gæster vil få glæde af, viser to flæde og afpillede menneskekroppe i en samlestilling. Såvel i Guben som i Experimentarium udstilles denne akt i et særligt aflukke.

Experimentariums direktør, Asger Høeg, siger til Politiken:

»Den udstilles i et chambre séparé. Vi skriver, at man skal være opmærksom på, at der kan være provokerende detaljer her.»

Han gør det på en særdeles videnskabelig måde - er du rigtig klog! Udstillingen er fyldt med tekster og detaljer og billeder, som gør, at man ikke kan undgå at blive interesseret, at læse om det og blive klogere, svarer Asger Høeg.

Undervejs gennem udstillingen i den nedlagte fabrik i Guben passerer man to store dissektionsrum. På operationsborde ligger menneskekroppe, indhyllet i uigennemsigtigt plastik. Besøgende kan gennem panoramavinduer følge kittelklædte unge medarbejdere arbejde møjsommeligt på de dele af liget, der stikker ud under dækket.

Massakrepræparater

Med blikke, der veksler mellem opslåede anatomiske atlas og den kroppsdel, de unge mennesker arbejder på, fæstner de

knogler med et virvar af små nåle, mens de holder præparatet vådt med en formalinsprøjte. Andre renser indvolde for gråmelerede små fedtklumper. I den sidste ende af processen er konstruktører travlt optaget af det ekstremt vanskelige arbejde med at fiksere præparatet i den ønskede stilling.

Den besøgende overværer altså en stribe dissektioner og animationer, hvis endelige resultat er de figurer og organer, man siden præsenteres for på sin vej gennem udstillingen. Det sker f.eks. i form af menneskekroppe, der på naturlig måde viser 'eksplosionstegninger' af et menneskes skelet og alle de organer og muskler, der engang har holdt dette menneske i live.

Von Hagens stiller disse anatomiske plastinater op som modsætning til de afdøde menneskekroppe, som medicinstuderende som et led i deres uddannelse skal dissekere. Forrådnelsen af disse lig bremses med formalin. Studenterne kalder dem ifølge von Hagens »massakrepræparater«.

I en bestræbelse på at skabe præparater, som de studerende og andre anatomiinteresserede kunne identificere sig stærkere med, fik han 1977 den idé at bytte om på den måde, hvorpå man hindrer, at det menneskelige legeme nedbrydes efter døden. Hidtil havde forskere lagt organer eller lemmer, der skulle bruges til undervisning og forskning, i formalin, sprit eller andre væsker. Von Hagens bevarer præparaterne ved at føre de kemiske produkter ind i cellerne og således stabilisere dem inde i stedet for udefra.

Hans første præparat var en nyre, som han havde bevaret i formalin. Han drev kropsvæsken ud med acetone. Acetonen opløste fedtet og blev siden trukket ud af præparatet igen med et voldsomt under-

tryk og erstattet af forskellige kunststoffer, herunder silikone og epoxy.

I denne proces skabte von Hagens en fuldstændig kopi i kunststof af det væv, der skulle bevares. Denne kopi er lige så uforgængelig som et stykke Lego-legetøj. Den går ikke i forrådnelse, og den udgør ingen smittefare. Von Hagens tog i 1978 og mange gange senere patent på sin opfindelse. Det lykkedes ham at hærde silikonen og i højst komplicerede processer forme præparatet til en skulptur, der bedst kan

betegnes som 'science fiction', altså videnskabelig fiktion.

I 1990'erne var hans teknik så fremskredent, at selv en menneskekrops fineste årer kunne gendannes som faste præparater. Nu kunne ikke blot knogler, men også væv være med til at bære præparatet og forme det i naturlige stillinger. Det tidligere bløde væv er omdannet til et fast kunststof.

Fortsættes side 6

SHOWTIME. Den omdiskuterede udstilling 'Body Worlds' er set af over 30 millioner mennesker. »Det viser, at der er et enormt behov for at vide mere om anatomi. Personligt finder jeg dog Gunther von Hagens' udstilling for ekshibitionistisk, for selvpromoverende«, siger professor dr. Friedrich Paulsen, formand for Berlins Anatomiske Selskab. Foto: Institute for Plastination

PETER WIVEL
EUROPAKOR-
RESPONDENT,
BERLIN